

Miejsca pamięci

Miejsca pamięci na terenie powiatu bielskiego

Miejscowość	Krótki opis	Lokalizacja
Gmina Boćki		
Andryjanki	Pomnik Powstania Styczniowego 1863 r., odsłonięty i poświęcony 13 września 1997 r. w miejscu mogiły powstańczej, powstały z inicjatywy Związku Piłsudczyków Oddział Bielsk Podlaski.	Przy drodze nr 19 Białystok – Lublin
Andryjanki – Wygonowo	Pomnik na miejscu powstańczej mogiły, poświęcony Poległym Powstańcom 1863 r., odsłonięty 20 czerwca 1926 r., ufundowany przez młodzież Teatru Ludowego w Lubiejkach. Odnowiony w 2004 r.	Skrzyżowanie Andryjanki – Wygonowo – Wandalin
Bodaki	<p>Pomnik „Pamięci 24 żołnierzy NSZ poległych w bitwie z NKWD i UB w dniu 17 maja 1945 r.”. Stalowy krzyż osadzony na granitowym głazie, ogrodzony.</p> <p>17 maja 1945 r. oddział Narodowych Sił Zbrojnych, liczący ok. 50 żołnierzy pod dowództwem Zbigniewa Zalewskiego ps. „Drzymała”, „Orłowski” i jego zastępcy Augustyna Dobrowolskiego ps. „Kruk” (rodem z Wileńszczyzny), zatrzymał się w zacisznej, blisko rzeki i lasu położonej wsi Bodaki na odpoczynek. Tu zostali życzliwie przyjęci przez jej mieszkańców. Nikt nie przypuszczał wtedy, że za kilka godzin rozegra się dramat.</p> <p>Dowódca Zalewski i większość żołnierzy oddziału zginęła bohatersko w walce z przeważającymi znacznie siłami NKWD i UB. Zastępca dowódcy oddziału Dobrowolski ps. „Kruk”, po rozpoznaniu sytuacji bojowej, wykorzystał lukę w obławie i na czele kilkunastu partyzantów we wściekłym boju wy dostał się z okrążenia. Dowództwo nad rozbitym oddziałem „Kruk” przekazał wkrótce Janowi Boguszewskiemu ps. „Bitny”. „Krukowi” udało się przeżyć okres terroru stalinowsko-ubeckiego – zmarł w Warszawie 8 października 1996 r. w wieku 79 lat i pochowany został na Powązkach.</p>	Za Bodakami przy drodze Boćki – Jakubowskie – Chojewo – Brańsk
Gmina Brańsk		
Brzeźnica	Odsłonięty 15 lipca 1930 r. pomnik na mogile „Żołnierza Polskiego poległego za Wiarę i Ojczyznę w 1920 r.”, ufundowany przez Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.	W pasie drogowym przy szosie Brańsk – Szmurły – Olędy
Domanowo	Groby żołnierzy WP Józefa Teradeina i Tadeusza Czapiegi (prawdopodobnie podchorążego), poległych w bitwie dnia 13 września 1939 r. w okolicach Prusanki.	Las przy szosie Brańsk – Szepietowo –

	<p>Całodniowa bitwa pod Domanowem była jednym z najważniejszych bojów 9. Pułku Strzelców Konnych im. gen. Kazimierza Pułaskiego. Rozpoczęła się 13 września o godz. 9 natarciem Niemców od strony Brańska. Godzinę później nastąpił kolejny atak od strony Wysokiego Mazowieckiego. Niemcom nie udało się przełamać polskiej obrony. O godz. 11 rozpoczyna się kolejny atak, tym razem wsparty ogniem artyleryjskim. Pomiędzy godz. 12 a 15 polscy żołnierze odpierają kolejne niemieckie ataki.</p> <p>Dopiero dwa jednoczesne ataki Niemców po godz. 15 zdecydowały o wyniku bitwy. Jedynie dzięki baterii dowodzonej przez kpt. Bronisława Przyłuskiego z 14. Dywizjonu Artylerii Konnej, która zniszczyła trzy niemieckie czołgi, udało się uratować pułk przed całkowitą zagładą. Wieczorem oszacowano straty. W bitwie pod Domanowem zginęło około 140 żołnierzy i oficerów. Z powodu strat zreorganizowano pułk. Z czterech szwadronów utworzono trzy. W bitwie pod Domanowem zginął por. Izydor Kołakowski, dowódca szwadronu. Jego imię nosi miejscowa szkoła podstawowa.</p>	<p>Wysokie Mazowieckie, ok. 500 m od mostu na Miance za zakrętem</p>
Domanowo	Pomnik-nagrobek żołnierzy poległych w bitwie z Niemcami 13 września 1939 r.	Cmentarz parafialny w Domanowie
Kiersnowo	<p>Pomnik-głaz z tablicą upamiętniającą pobyt dowódcy 5. i 6. Brygady Wileńskiej AK mjr. Zygmunta Edwarda Szendzielorza „Łupaszki”, który przebywał w gospodarstwie Anieli i Mariana Kiersnowskich z przerwami od grudnia 1944 do 1946 r. Pomnik, ufundowany przez byłych podkomendnych, powstał w wyniku starań Mariana Kiersnowskiego, jednego z podkomendnych „Łupaszki”. Podczas odsłonięcia w dniu 26 września 1999 r. obecna była m.in. por. Lidia Lwow-Eberle, łączniczka i sanitariuszka AK oraz ostatni dowódca AK WIN obwodu Bielsk Podlaski Bolesław Sawicz-Korsak ps. „Biały Bolek”. Pomnik został przekazany pod opiekę Szkole Podstawowej w Chojewie.</p>	<p>W pasie drogowym w pobliżu gospodarstwa Tadeusza Kiersnowskiego</p>
Klichy	Pomnik – nagrobek poświęcony żołnierzom NSZ poległym 17 maja 1945 r. w Bodakach i nagrobki innych poległych żołnierzy podziemia niepodległościowego.	Cmentarz parafialny w Klichach, część starsza
Koszewo	Mogiła żołnierza I Pułku Piechoty Legionów Józefa Piłsudskiego, który po bitwie warszawskiej ścigał wycofujących się w popłochu bolszewików. W 1930 r. staraniem nauczycielki Wandy Wolter mogiła została ogrodzona z podmurowaniem. Przed II wojną światową, w rocznicę odzyskania niepodległości odbywały się tutaj	<p>Przy drodze Koszewo – Łubin Kościelny</p>

	<p>uroczystości z udziałem uczniów szkoły z Chojewa i innych okolicznych szkół.</p> <p>Nagrobek wykonany z betonu i kamienia, zwieńczony metalowym krzyżem. Ogrodzenie wykonane z metalowych prętów.</p> <p>Tablica pamiątkowa z napisem: „Pomnik bohaterowi wojny polsko-bolszewickiej St. legioniście Franciszkowi Witkowskiemu z I. P.P. Legionu im. M. Piłsudskiego poległy 21.VIII.1920 r. – w hołdzie W. Andrzejczuk, Wachmistrz ps. Kmicic, Fundator 21.VIII.1994 r.”</p>	
Oleksin	<p>Symboliczne upamiętnienie miejsca śmierci, wzniesione przez dawnych towarzyszy broni, plut. Eugeniusza Korzeniewskiego „Ryg”. Zginął 14 czerwca 1948 r. zamordowany przez agenta UBP na punkcie pod Oleksinem.</p>	<p>W pobliżu miejscowości Oleksin</p>
Pruszancka-Baranki	<p>Pomnik Witolda Goldzisa „Radio” żołnierza V Brygady Wileńskiej mjr. „Łupaszki”, ufundowany przez Urząd Gminy w Brańsku z inicjatywy Antoniego Brzezińskiego, tutejszego mieszkańca, odsłonięty 27 lipca 1994 r.</p>	<p>W lesie, w pobliżu wsi Pruszancka-Baranki</p>
Pruszancka Stara	<p>Pomnik na mogile dziewięciu nieznanym żołnierzom WP z 9. Pułku Strzelców Konnych z Grajewa poległym w walce 13 września 1939 r. Wykonany 3 czerwca 1997 r. przez mieszkańców przy udziale środków Urzędu Gminy.</p>	<p>Pruszancka Stara</p>
Pruszancka Stara	<p>Pomnik na mogile dziewięciu żołnierzom WP z 9. Pułku Strzelców Konnych z Grajewa poległym 13 września 1939 r. Ufundowany przez funkcjonariuszy Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej, odsłonięty 24 września 1997 r.</p>	<p>Przy drodze Pruszancka Stara – Domanowo</p>
Pruszancka Stara	<p>Pomnik na mogile 18 nieznanym żołnierzom 9. Pułku Strzelców Konnych z Grajewa poległym 13 września 1939 r.</p>	<p>Przy drodze Pruszancka Stara – Pietraszki</p>
Miasto Brańsk		
Brańsk	<p>Tablica ku czci żołnierzom WP, AK i innych ugrupowań Polski Podziemnej, ludności cywilnej poległym podczas II wojny światowej, na katogach i zsyłkach.</p>	<p>Kruczta kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Brańsku</p>
Brańsk	<p>Mogiła „Sześciu Bohaterów poległych w obronie Ojczyzny w 1920 r.”, ufundowany przez młodzież z PCK.</p>	<p>Cmentarz parafialny w Brańsku</p>
Brańsk	<p>Duży, wysoki krzyż drewniany „W hołdzie Pomordowanym przez hitlerowców i stalinowców” postawiony z inicjatywy ks. mjr. Romana Wodyńskiego. Ufundowany przez władze Urzędu Miasta i Gminy.</p>	<p>Cmentarz parafialny w Brańsku, na wprost bramy głównej</p>

Brańsk	Pomnik granitowy na cześć uchwalenia Konstytucji 3 Maja.	Centrum miasta, na skwerze
Brańsk	Obelisk z czarnego granitu z okazji m.in. 500-lecia nadania prawa miejskiego magdeburgskiego; informacja o bitwie z Jadźwingami w 1264 r.	Plac przy kościele parafialnym, przy skrzyżowaniu dróg do Bielska Podlaskiego i Łap
Brańsk	Krzyż jubileuszowy 2000 r. „W hołdzie Poległym w obronie Ojczyzny i wiary”	Na granicy gm. Brańsk i Bielsk Podlaski
Brańsk	Tablica „Dla upamiętnienia Bohaterskich Dziejów Armii Krajowej”	Na ścianie budynku Zespołu Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku
Brańsk	Rodzinna mogiła, w której pochowano weterana powstania styczniowego ppor. Aleksandra Kołoszkę. Napis na nagrobku: „Kołoszko Aleksander 1839-1928, powstaniec 1863 r.”.	Cmentarz parafialny
Gmina Wyszki		
Godzieby	Pomnik z gysu wzniesiony w 1966 r. ku czci 11 mieszkańców wsi zamordowanych w 1943 r. przez Niemców.	Na tzw. „zagumieniu” wsi Godzieby
Niewino Borowe	Pomnik ku czci Gabriela Falkowskiego, żołnierza AK, zamordowanego przez UB i NKWD w dniu 27 września 1945 r. i innych 17 aresztowanych.	Centrum wsi Niewino Borowe, w sąsiedztwie wiejskiej kapliczki
Olszewo	Pomnik poświęcony 39 żołnierzom i oficerom oraz zabitym 23 mieszkańcom okolicznych wsi (z Olszewa, Pietkowa, Gabrysina i Marynek), wzniesiony w miejscu bitwy Suwalskiej Brygady Kawalerii z Niemcami w nocy z 13 na 14 września 1939 r. Największe straty w bitwie poniósł 3. Pułk Szwoleżerów Mazowieckich im. płk. Jana Hipolita Koziatulskiego. Monumentalny pomnik z płytami nagrobnymi projektu białostockiego architekta Wakulińskiego został odsłonięty 15 września 1979 r., powstał z inicjatywy Alfredy i Jana Trzeszczkowskich, nauczycieli z ówczesnej szkoły podstawowej w Mierzwinie, i przy wydatnej pomocy	Na polu w odległości ok. 600 m od szosy Bielsk – Brańsk (dojazd przez Olszewo)

	walczącego w bitwie o Anglię kpt. lotnictwa Jana Dziedzica, brata poległego w bitwie por. Jerzego Dziedzica. Po bitwie hitlerowcy doszczętnie spalili Olszewo, została tylko kuźnia.	
Pulsze	Tablica pamiątkowa poświęcona pamięci tragicznego podpalenia przez karną sowiecką grupę operacyjną 15 lipca 1945 r. wsi Mieszuki w odwecie za klęskę, jaką ponieśli czerwonoarmiści w potyczce z żołnierzami V Wileńskiej Brygady AK. Odślonięta i poświęcona 6 sierpnia 2005 r. Ufundowana przez Regionalny Komitet Obrony Pamięci Narodowej w Bielsku Podlaskim oraz mieszkańców wsi Mieszuki.	Drewniana kaplica znajdująca się niedaleko wsi Pulsze
Strabla	Zmodernizowany pomnik-nagrobek żołnierzy WP poległych 7 września 1939 r. podczas bombardowania stacji kolejowej w Strabli.	Cmentarz parafialny w Strabli
Strabla	W okolicach Strabli i Mulawicz w 1863 r. stoczono kilka potyczek. Rozproszeni powstańcy byli pojedynczo wyłapywani i traceni bez sądu. W majątku Strabla w 1826 r. urodził się Wiktor Wacław hr. Starzeński herbu Lis, który odegrał wybitną rolę m.in. jako współorganizator i uczestnik Powstania Styczniowego, za co skazano go na zesłanie, a dobra skonfiskowano na rzecz księcia Dymitra Oboleńskiego.	
Strabla	„Biały i Czarny Krzyż”, z którym miejscowa ludność wiąże tradycje powstańcze.	Przy drodze ze Strabli do Mulawicz
Strabla	Pomnik w miejscu mogiły powstańczej, zbudowany z inicjatywy Związku Piłsudczyków i Towarzystwa Przyjaciół Bielska Podlaskiego. Przed pomnikiem, z lewej strony, stoi zachowany stary krzyż z mogiły.	Za skrzyżowaniem do Wyszek, po lewej stronie
Strabla	Mogiła zbiorowa nieznanymi powstańcami poległych w 1863 r. Są to najprawdopodobniej rozbitkowie z oddziału Onufrego Duczyńskiego polegli w walce z oddziałem rosyjskim 2 maja 1863 r. pod Narwią. W walce miało poleć i zostać zamordowanych kilku powstańców. Murek kamienny z tablicą: „Mogiła powstańców z 1863r”. W murku umieszczony duży krzyż metalowy, obok dwie lance ullańskie i dwie kosy powstańcze. Mogiła otoczona krawężnikami. W środku grys biało-czerwony oraz stary drewniany krzyż, który stał w tym miejscu wcześniej. W okolicach Strabli i Mulawicz w 1863 r. stoczono kilka potyczek. Rozproszeni powstańcy byli pojedynczo wyłapywani i traceni bez sądu. W majątku Strabla w 1826 r. urodził się Wiktor Wacław hr. Starzeński herbu Lis, który odegrał wybitną rolę m.in. jako współorganizator i uczestnik Powstania Styczniowego, za co skazano go na zesłanie, a dobra skonfiskowano na rzecz księcia Dymitra	Obok wsi, przy drodze Strabla-Mulawicze

	Oboleńskiego.	
Wyszki	Szkolna izba pamięci narodowej, w 2001 r. przeniesiona ze zlikwidowanej Szkoły Podstawowej im. 3. Pułku Szwoleżerów Mazowieckich w Mierzwinie, w której dzięki ówczesnym nauczycielom, a następnie dyrektorom szkoły, Janowi i Alfredzie Trzeszczkowskim, od 1978 r. zgromadzono liczne eksponaty związane z bitwą pod Olszewem: portrety, zdjęcia, dokumenty, życiorysy, wspomnienia, listy, wspomnienia, publikacje, pamiątki, plansze, tablice, militaria.	Zespół Szkół im. Jana Pawła II przy ul. Szkolnej 17
Wyszki	Tablica upamiętniająca por. Karola Sakowskiego, ps. „Puszczyk”, komendanta placówki AK.	Kruchta kościoła pod wezwaniem św. Andrzeja Apostoła w Wyszkach
Wyszki	Wykonany w 1995 r. nagrobek żołnierza o ps. „Słowik” z V Brygady Wileńskiej Armii Krajowej mjr. Zygmunta Szendzielorza „Łupaszki”, zabitego 15 lipca 1945 r. przez sowieckich żołnierzy.	Cmentarz parafialny w Wyszkach
Gmina Bielsk Podlaski		
Brześcianka	3 czerwca 1944 r. w starciu z niemiecką żandarmerią z Bielska zginęli żołnierze AK: por. Tadeusz Prażmo „Borowy”, kpr. Czesław Dmitruk i Regina Zaleska „Palma”. Pomnik na kolonii Młynek został odsłonięty 18 czerwca 1998 r. i przekazany pod opiekę szkole w Łubinie Kościelnym.	Droga polna z Łubina Rudolty do Brześcianki
Łubin Kościelny	Pomnik na mogile żołnierzy AK poległych 3 czerwca 1944 r. w bitwie z Niemcami.	Cmentarz parafialny przy szosie Bielsk Podlaski – Brańsk
Łubin Kościelny	Brazowa tablica upamiętniająca zmagania narodu polskiego z okupantem: „W 65-tą rocznicę powstania Podziemnego Państwa Polskiego, 60-ej rocznicy bitwy pod Monte Cassino, walki Armii Krajowej z Niemcami w rejonie Brześcianki, Akcji Burza i Powstania Warszawskiego”. Poświęcona i odsłonięta 6 czerwca 2004 r.	Grota przy kościele w Łubinie Kościelnym
Łubin Kościelny	Mogiła powstańca mjr. Tadeusza Jaworowskiego, oficera armii rosyjskiej z garnizonu w Bielsku Podlaskim, uczestnika udanego zamachu z 11 kwietnia 1863 r. dokonanego w Brańsku na carskiego sowiecownika Josipa Fiedorowicza Kurganowicza przybyłego z rozkazem stłumienia wystąpień powstańczych na terenie powiatu bielskiego. W zamachu brali również udział członkowie organizacji powstańczej Jan	Cmentarz parafialny przy szosie Bielsk Podlaski – Brańsk

	Ładysz i Krawczuk oraz pomagał im Wawrzyniec Poletyło, właściciel pobliskiego majątku Brześcianka, zmarły w 1868 r. (również pochowany na cmentarzu w Łubinie Kościelnym).	
Piliki	<p>1) Zmodernizowany w 1989 r. obelisk z tablicą: „OFIAROM BARBARZYŃSTWA HITLEROWSKIEGO 1942-1944. SPOŁECZEŃSTWO BIELSKA”.</p> <p>Na polanie znajdują się mogiły ofiar mordów hitlerowskich na Polakach: 113 osób zamordowanych w czerwcu 1942 r., 50 osób zamordowanych w sierpniu 1942 r., 180 osób zamordowanych w czerwcu 1943 r.</p> <p>2) Krzyż z napisem na tabliczce: KRZYŻ MODLITEWNEJ PAMIĘCI O PIĘĆDZIESIĘCIU MIESZKAŃCACH BIELSKA PODLASKIEGO W TYM SIEDEMNAŚCIORO MAŁYCH DZIECIACH ZAMORDOWANYCH PRZEZ HITLEROWCÓW NA POLANIE PILICKIEGO LASU 15 LIPCA 1943 ROKU, EKSHUMOWANYCH I POCHOWANYCH NA CMENTARZU KATOLICKIM 15.07.1945 R.; UFUNDOWANY PRZEZ STAROSTWO POWIATOWE W BIELSKU PODLASKIM I CHRZEŚCIJAŃSKO-DEMOKRATYCZNE STOWARZYSZENIE „NASZE PODLASIE”; BIELSK PODLASKI 15.07.2004 R.</p>	Uroczysko Osuszek w lesie przy szosie z Bielska Podlaskiego do Siemiatycz
Rajsk	<p>14 czerwca 1942 r. w okolicach Rajaska partyzanci sowieccy ostrzelali samochód osobowy, zabijając dwóch Niemców i dwie Niemki. W odwecie Niemcy dokonali pacyfikacji mordując 149 mieszkańców w różnym wieku i paląc całkowicie wieś. Na pamiątkę tych wydarzeń, w 1971 r. postawiono pomnik, a w nowej szkole utworzono izbę pamięci narodowej.</p> <p>W niedzielę, 14 czerwca 1942 r., o świcie we wsi pojawili się sowieccy partyzanci. Tego samego dnia przez Rajsk w kierunku Strabli przejechał samochód osobowy. Po paru godzinach wracał. Zatrzymał się koło domu sołtysa. Byli to Niemcy, a z nimi kobieta z dzieckiem, handlujący sacharyną. Potem Niemcy pojechali w stronę Chraboł. Gdy przejeżdżali koło cmentarza, padły strzały. Dwie osoby w samochodzie zginęły, kobieta została ranna. O zdarzeniu powiadomiono posterunek niemieckiej żandarmerii.</p> <p>O świcie 16 czerwca 1942 r. wieś otoczyły oddziały gestapo i żandarmerii. Wszystkich mieszkańców Rajaska spędzono na wzgórzu koło cerkwi. Tam przeprowadzono selekcję. W pierwszej kolejności wybierano mężczyzn. Jeśli mężczyzna uciekł przed tym dniem z domu, do grupy dołączano żonę, matkę, ojca, syna czy córkę. 149 osób zaprowadzono za wieś i tam rozstrzelano. Pozostałe przy życiu kobiety i</p>	

	<p>młodzież do lat 16 wywieziono do Bielska Podlaskiego, a potem na roboty do Rzeszy. Resztę wysiedlono do wsi w gminach Brańsk i Boćki.</p> <p>Domy i drzewa we wsi zostały spalone, bruk z ulicy wyrwany, zaś cerkiew rozebrana. Z jej cegieł zbudowano w Chrabołach i Orli posterunki żandarmerii niemieckiej.</p>	
Stryki	<p>Tablica „Poległym w boju o Wolną Polskę 1863-2000” na mogile zbiorowej powstańców styczniowych.</p> <p>Po bitwie stoczonej 3 maja 1863 r. oddział powstańczy Franciszka Latkowskiego wyruszył z lasów pod Hornowem, by połączyć się z ochotnikami bielskimi w Puszczy Knyszyńskiej. Następnego dnia Rosjanie przecięli im drogę koło wsi Brześcianka. W zaciętym boju Polacy dzielnie stawiali czoła liczniejszemu siłom nieprzyjaciela, ponieśli jednak znaczne straty.</p>	Las w pobliżu wsi Stryki
Stryki, Brześcianka	<p>W lesie koło Brześcianki znajdują się dwie mogiły zbiorowe żołnierzy rosyjskich i nieznanymi powstańców z oddziału Latkowskiego, poległych w bojach pod Hornowem i Brześcianką. Mogiła ziemna obłożona kamieniami i ogrodzona drewnianym płotem. Wysoki krzyż drewniany. Granitowa tablica nagrobna z napisem: „Poległym w boju za wolną Polskę 1863-2000”. Przy płocie wiata z informacjami wypalonymi na desce.</p> <p>Po bitwie stoczonej 3 maja 1863 r. oddział powstańczy Franciszka Latkowskiego wyruszył z lasów pod Hornowem, by połączyć się z ochotnikami bielskimi w Puszczy Knyszyńskiej. Następnego dnia Rosjanie przecięli im drogę koło wsi Brześcianka. W zaciętym boju Polacy dzielnie stawiali czoła liczniejszemu siłom nieprzyjaciela, ponieśli jednak znaczne straty.</p>	Przy drodze leśnej z kol. Niewino Borowe do Łubina Rudolty
Szastały	<p>Pomnik-nagrobek żołnierza WP kpr. Józefa Stanisława Baryły z 3. Pułku Szwoleżerów im. Jana Hipolita Kozińskiego, poległego dnia 14 lub 15 września 1939 r.</p>	Cmentarz prawosławny przy szosie Bielsk Podlaski – Brańsk
Gmina Rudka		
Rudka	<p>Krzyż drewniany poświęcony Sybirakom.</p>	Park między szkołą a kościołem w Rudce
Rudka	<p>Odrestaurowany pomnik-głaz z 1928 r. na cześć „10 rocznicy wskrzeszenia Polski”.</p>	W sąsiedztwie pomnika Sybiraków
Rudka	<p>Wiele różnych nagrobków Sybiraków i uczestników podziemia niepodległościowego.</p>	Cmentarz parafialny w Rudce

Las Rudzki	Krzyż drewniany, ogrodzony, ku czci żołnierzy „AK i WiN – Partyzantom Lasów Rudzkich”.	W lesie przy szosie Brańsk – Rudka
Miasto Bielsk Podlaski		
Bielsk Podlaski	<p>Pomnik Pamięci Narodowej – na centralnym murze oporowym napis: BÓG HONOR OJCZYZNA; Z TRUDU NASZEGO I ZNOJU POLSKA POWSTAŁA BY ŻYĆ; PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WOJSKA POLSKIEGO, ZBROJNYCH FORMACJI POLSKI PODZIEMNEJ, OFIAROM HITLERYZMU I STALINIZMU. WRZESIEŃ 1999 SPOŁECZEŃSTWO ZIEMI BIELSKIEJ</p> <p>Z obu stron, na frontonie pomnika umieszczono tablice pamiątkowe:</p> <p>1) Pamięci Polaków, których nie pogrzebane szczątki do dziś poniewierają się po bezkresnych przestrzeniach „niehumanitarnej ziemi” Modlitwa zesłańca: DLA MNIE NIEBEM BĘDZIE RODZINNE GNIAZDO MOJE, KTÓRE ZESŁANY MUSIAŁEM PORZUCIĆ, WIĘC NIECH, MÓJ BOŻE, MIŁOSIĘRDZIE TWOJE, POZWOLI TAM WRÓCIĆ. 11 listopad 1997</p> <p>2) TYM, KTÓRZY ZA MIŁOŚĆ DO OJCZYZNY ZAPŁACILI ŻYCIEM, ZSYŁKĄ NA SYBIR LUB WIĘZIENIEM ŻOŁNIERZOM ARMII KRAJOWEJ OKRĘGU WILNO I NOWOGRÓDEK, UCZESTNIKOM OPERACJI KRYPTONIM „OSTRA BRAMA” W 1944 ROKU – WIECZNA CHWAŁA „Kajać się im kazali po sądach, I za własną tłumaczyć się krew, Jak psy kryć się musieli po kątach, W piersiach tłumiąc rozterkę i gniew” Andrzej Gawroński; 1995 r. KOLEDZY z A.K.</p> <p>3) W 50 rocznicę 1944-1994 AKCJA BURZA; ŻOŁNIERZE A.K. OBW. BIELSK PODLASKI; 15-VIII-1994 R.</p> <p>4) 80. rocznicę „Cudu nad Wisłą” Żołnierzom Armii Krajowej Okręgu Wilno i Nowogródek, uczestnikom akcji kryptonim „Ostra Brama” w 1944 roku – 1995 r. Koledzy z A.K. W 50. rocznicę, 1944-1994, akcji „Burza” – Żołnierze Armii Krajowej Obwód Bielsk Podlaski, 15 sierpnia 1994 r.</p> <p>5) TU, W TYM KURHANIE, 15 LIPCA 1997 R. ZŁOŻONO ZIEMIĘ POBRANĄ Z MIEJSCA MORDU POLSKICH OFICERÓW W KATYNIU; MATKO BOSKA KATYŃSKA,</p>	Cmentarz wojenny przy ul. Wojska Polskiego

	<p>Módl się za nami!; „Ludzie – LUDZIOM zgotowali ten los” 6) PAMIĘCI ZESŁAŃCÓW I SYBIRAKÓW Z LAT 1940-1960; 1993 r. KOŁO SYBIRAKÓW W BIELSKU PODLASKIM</p> <p>7) PAMIĘCI p.por. W.P. STANISŁAWA POKONIEWSKIEGO 1909-1940; KAMPANIA WRZEŚNIOWA – 30 DOK BRZEŚĆ n/BUGIEM – DOK ŁÓDŹ – OBRONA MODLINA – ARESZTOWANY PRZEZ N.K.W.D. BIELSK PODLASKI 1939 r., ZAMORDOWANY W KATYNIU 1940 r. „PRAWDA KATYNIA JEST STAŁE OBECNA W NASZEJ ŚWIADOMOŚCI I NIE MOŻE BYĆ WYMAZANA Z PAMIĘCI EUROPY” JAN PAWEŁ II</p> <p>8) MARSZAŁKOWI JÓZEFOWI PIŁSUDSKIEMU W OSIEMDZIESIĄTĄ ROCZNICĘ ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI Społeczeństwo Bielska Podlaskiego i uczestnicy III Ogólnopolskiego Zlotu Szkół noszących imię Marszałka. 25.09.1998 r.</p> <p>9) W HOŁDZIE WYCHOWAWCOM I WYCHOWANKOM GIMNAZJUM I LICEUM im. TADEUSZA KOŚCIUSZKI W BIELSKU PODLASKIM POLEGŁYM I POMORDOWANYM W LATACH 1939-45 W WALCE O WOLNĄ I NIEPODLEGŁĄ POLSKĘ; UCZESTNICY VIII ZJAZDU KOLEŻEŃSKIEGO W 85 ROCZNICĘ POWSTANIA SZKOŁY; 20 CZERWCA 2003 R.</p>	
Bielsk Podlaski	<p>1) Mogiła bezimiennego żołnierza Wileńskiej Brygady AK o ps. „Witek”, zamordowanego w 1946 r. w rejonie wsi Stołowacz, przy drodze do Rajska. Szczątki przeniesiono do Bielska Podlaskiego w 2003 r. Podpis na tablicy: Koledzy, Przyjaciele, ROPWiM</p> <p>2) Tablica pamiątkowa odsłonięta 17 września 2007 r., poświęcona nieznanym żołnierzom zamordowanym po 17 września 1939 r. w uroczysku Kletne, w pobliżu wsi Ploski. Podpis na tablicy: 2006 r. Regionalny Komitet Obrony Pamięci Narodowej. Na tablicy ustawiony został krzyż będący wierną kopią krzyży z cmentarza pomordowanych w 1940 r. przez NKWD polskich jeńców wojennych w Starobielsku. Pod tablicą wmurowano ziemię pobraną z miejsca mordu oraz akt erekcyjny i opis zbrodni. Tablicę memoratywną przekazano pod opiekę bielskiego Hufca ZHP.</p>	Cmentarz wojenny przy ul. Wojska Polskiego, obok Pomnika Pamięci Narodowej

	<p>Instytut Pamięci Narodowej ustalił, że do zabójstwa dwóch lub trzech żołnierzy lub oficerów WP doszło na uroczysku Kletne oraz dodatkowo w okolicy wsi Rajsk. Ustalonymi sprawcami pierwszej zbrodni byli członkowie Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi. Jeden z nich ówczasie zamieszkiwał na uroczysku, zaś drugi pochodził z Chraboł. Główny sprawca zmarł zaraz po wojnie, a drugi (w czasie wojny był milicjantem sowieckim) po wejściu Niemców został zastrzelony przez ich żandarmerię. Natomiast sprawcami drugiej ze zbrodni była grupa</p>	
Bielsk Podlaski	<p>skomunizowanych mieszkańców wsi Rajsk. Wspólna mogiła, do której jesienią 1952 r. na polecenie ówczesnych władz przeniesiono szczątki 135 poległych w walce z hitlerowskimi Niemcami we wrześniu 1939 r. żołnierzy i oficerów żołnierzy Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Narew” z następujących oddziałów:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3. Pułku Szwoleżerów Mazowieckich z Suwałk, 1. Pułku Ułanów Krachowieckich z Augustowa, 5. Pułku Ułanów Zasławskich z Ostrołęki, 10. Pułku Ułanów Litewskich z Białegostoku, ułani z Ośrodka Zapasowego z Grodna, 9. Pułku Strzelców Konnych z Grajewa, 11. Szwadronu Pionierów z Białegostoku, 4. Dywizji Artylerii Konnej z Suwałk, 14. Dywizjonu Artylerii Konnej z Białegostoku, 94. Baterii Przeciwlotniczej, 3. Pułku Strzelców Konnych im. Stefana Czarnieckiego oraz z pozostałych oddziałów SGO „Narew”. 	Cmentarz wojenny przy ul. Wojska Polskiego
Bielsk Podlaski	<p>Pomnik „Polska Droga Krzyżowa 1772-1989” ufundowany przez Unibud SA, obok 14 tablic upamiętniających ważne wydarzenia historii związane z cierpieniami Ojczyzny. Dwie tablice, poświęcone przez ówczesnego bpa drohiczyńskiego Jana Chrapka, zostały odsłonięte 15 lipca 1994 r., zaś pozostałe 12 tablic zostało odsłoniętych 15 lipca 1995 r. i poświęconych przez bpa drohiczyńskiego Antoniego Pacyfika Dydycza.</p> <p>1) Stacja I, ufundowana przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Bielsku Podlaskim (obecnie MPEC SA), z napisem: 1772 I-SZY ROZBIÓR POLSKI, 1793 II-GI ROZBIÓR POLSKI, 1975 III-CI ROZBIÓR POLSKI; „Ojczyzny naszej szaty rozerwane, Stopy okrwawione, Lecz znamy jej twarz, koronę, Słońce słońc blasku...”</p> <p>2) Stacja II, ufundowana przez pracowników Urzędu Miasta Bielsk Podlaski, z napisem:</p>	Cmentarz wojenny przy ul. Wojska Polskiego

1794 INSUREKCJA KOŚCIUSZKOWSKA, 1831
POWSTANIE LISTOPADOWE, 1863 POWSTANIE
STYCZNIOWE; „z dymem pożarów kurzem krwi bratniej do
Ciebie Panie bije ten dzwon...”

3) Stacja III, ufundowana przez Ekoinsbud w Bielsku
Podlaskim, z napisem:

1812-1905 ZSYŁKI NA SYBERYJSKIE KATORGI; „Z tej
biednej ziemi, Z tej łez doliny, Tęskny się w niebo unosi
głos...”; WYGNAŃCY EWY: DO CIEBIE WOŁAMY, ZLITUJ
SIĘ, ZLITUJ, NIECH SIĘ NIE TUŁAMY”

4) Stacja IV, ufundowana przez Barbarę Przeźniak
Babulewicz, z napisem:

1914-1918 PIERWSZA WOJNA ŚWIATOWA, LEGIONY
PIŁSUDSKIEGO, 11 XI 1918 ODZYSKANIE
NIEPODLEGŁOŚCI; „Hej strzelcy wraz, Nad nami Orzeł
Biały...; DZIĘKI PANIE, SKŁADAMY DZIĘKI

5) Stacja V, ufundowana przez Przedsiębiorstwo Gospodarki
Komunalnej i Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim (obecnie
Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.), z napisem:

1919-1920 WOJNA POLSKO-SOWIECKA, CUD NAD
WISŁĄ, LWÓW, WARSZAWA, NIEMEN, ZAMOŚĆ; „Mówili
żeśmy stumanieni, Nie wierząc nam, że chcieć to móc,
Leliśmy krew osamotnieni, A z nami był nasz drogi wódz...”;
MY CHCEMY BOGA PANNO ŚWIĘTA

6) Stacja VI, ufundowana przez Młodzież Szkolną, z
napisem:

1919-1921 POWSTANIA ŚLĄSKIE, POWSTANIE
WIELKOPOLSKIE, OSIECZANA, GÓRA ŚW. ANNY; „Nie
rzucim wiary skąd nasz ród, Nie damy pogrześć wiary, Polski
my naród polski ród, Królewski szczep piastowy, Twierdzą
nam będzie każdy próg, Tak nam dopomóż Bóg...”

7) Stacja VII, ufundowana przez Farmak-Alfa w Bielsku
Podlaskim, z napisem:

1939 CZWARTY ROZBIÓR POLSKI, 1.09 NAPAŚĆ
NIEMIECKA, 17.09 NAPAŚĆ SOWIECKA; Westerplatte,
Warszawa, Bzura, Kock, Wizna, Grodno, Sopoćkinie,
Olszewo; „Przed Twe ołtarze zanosim błaganie, Ojczyźnie
wolność, Racz powrócić Panie...”

8) Stacja VIII, ufundowana przez Unitra-Elwa w Bielsku
Podlaskim (właściwie: Fabryka Podzespołów Radiowych
ELWA; zakład zlikwidowany na początku lat 90. XX w.), z
napisem:

1940 ZBRODNIA W KATYNIU, MIEDNOJE, CHARKOWIE;
„I choćby sto razy rozkopać od nowa, Ten polski grób nie
przestanie wołać. Burzyć się będzie pamięć i wlec do
Katynia, Pamięć – krzywda, pamięć – moc pozagrobowa...”;
POMORDOWANYM WIECZNOŚĆ, ŻYJĄCYM
PRZESTROGA, ŻYCIA NIE MOŻNA URZĄDZAĆ BEZ
BOGA

9) Stacja IX, ufundowana przez Światowy Związek Żołnierzy
Armii Krajowej – Obwód Bielsk Podlaski, z napisem:
1943 BITWA POD LENINO; „Wczoraj łąch mundur dziś,
ściśnij pas pora iść...”; „... Pod Twą obronę, Ojczyzna na niebie,
Grono Twych dzieci, Swój powierza los...”

10) Stacja X, ufundowana przez Komendę Rejonową Policji
w Bielsku Podlaskim (obecnie Komenda Powiatowa Policji),
z napisem:
1939 NIEMIECKIE OBOZY ZAGŁADY, OŚWIĘCIM,
MAJDANEK, SOBIBÓR, TREBLINKA; „Królowo
zagłodzonych, Królowo zabitych, Wystanych z dymem w
zaziemskie stalagi, Królowo wszystkich rzuconych w
wagony, Jak transport węgla w czarne sarkofagi...”; MÓDL
SIĘ ZA NAMI

11) Stacja XI, ufundowana przez Spółdzielnię Mleczarską
Bielmlek w Bielsku Podlaskim (obecnie Mlekovita sp. z o.o.),
z napisem:
1940-1944 POLSKI CZYN ZBROJNY NA ZACHODZIE:
NARWIK, TOBRUK, MONTE CASSINO, ARNHEM...; „O
Panie któryś jest na niebie, wyciągnij sprawiedliwą dłoń,
wołamy z cudzych stron do Ciebie, o polski dach i polską
broń...”

12) Stacja XII, ufundowana przez w Bielsku Podlaskim
P.K.S. Bielsk Podlaski (obecnie Veolia Transport Bielsk
Podlaski sp. z o.o.), z napisem:
1944 POWSTANIE WARSZAWSKIE; „Naprzód do boju
żołnierze Polski Podziemnej, za broń! Boska potęga nas
strzeże, Woła do boju Was dzwon...”

13) Stacja XIII, ufundowana przez Spółdzielnię
Mieszkaniową Lokatorsko-Własnościową w Bielsku
Podlaskim, z napisem:
1939-1956 SOWIECKIE GUŁAGI; „Usłysz nas Panie i zbaw
ich, Którzy wyzbyli wolności, Obezwładnieni przemocą,
Życia nie mieli własnego, I grobu dla własnych kości...”

14) Stacja XIV, ufundowana przez „Solidarność” Bielsk

	<p>Podlaski, z napisem: 1944-1949 WALKA O WOLNĄ POLSKĘ; ZBROJNE PODZIEMIE, STALINIZM, POZNAŃ, RADOM, WYBRZEŻE, SOLIDARNOŚĆ, STAN WOJENNY, MORDY POLITYCZNE; „Ojczyzno ma, Tyle razy pragnęłaś wolności, Tyle razy tłumiał ją kat, Ale zawsze czynił to obcy, A dziś brata zabija brat...”</p> <p>15) Stacja XV, ufundowana przez Bielsko-Podlaskie Przedsiębiorstwo Budowlane (obecnie Unibep SA), z napisem: 1989 POWSTANIE III RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ; OJCZYZNĘ WOLNĄ POBŁOGOSŁAW PANIE</p>	
Bielsk Podlaski	Tablica poświęcona 80. rocznicy „Cudu nad Wisłą”, odsłonięta 15 sierpnia 2000 r. w nawie bocznej kościoła.	Kościół pw. Miłosierdzia Bożego przy ul. Wojska Polskiego
Bielsk Podlaski	<p>1) Mogiła żołnierzy IV Uderzeniowego Batalionu Kadrowego AK. 11 czerwca 1943 r. doszło do bitwy pod Pawłami (ówczesny powiat Bielsk Podlaski). Niemcy otoczyli tu zmierzający do Puszczy Białowieskiej IV Uderzeniowy Batalion Kadrowy dowodzony przez ppor. Stanisława Pieciula (ps. „Radecki”). Zginęło 25 partyzantów, w tym dowódca, ocalało zaledwie trzech. Straty niemieckie wyniosły ok. 40 zabitych. Dzięki staraniom uczestnika kampanii wrześniowej Wiktora Bobrowskiego, podoficera 35. Pułku Piechoty (oficerowie i podoficerowie tego pułku, stacjonujący stale w Brześciu, w okresie międzywojennym na terenie Bielska realizowali program przysposobienia wojskowego i inne formy współpracy, przede wszystkim z młodzieżą. Brali udział w uroczystościach państwowych, niektóre z nich współorganizowali. Utrzymywali ponadto kontakt z Państwową Komendą Uzupelnień), po kilkuletnich staraniach w połowie lat 60. XX w. powstał pomnik, którego projektantami byli warszawscy żołnierze podziemia niepodległościowego Zygmunt Dziarmaga-Działyński i Zbigniew Trzebiński. Kamienne obeliski z wykutymi nazwiskami i krótkimi opisami poległych. Na środkowym obelisku napis: TU SPOCZYWAJĄ ŻOŁNIERZE IV UDERZENIOWEGO BATALIONU KADROWEGO /U.B.K./ ARMII KRAJOWEJ. POLEGLI 11 CZERWCA 1943 R W REJONIE WSI PAWŁY W BOJU Z WIELOKROTNIE PRZEWAŻAJĄCYMI SIŁAMI NAJEŹDŹCY NIEMIECKIEGO. CZEŚĆ TYM KTÓRZY ODDALI SWOJE ŻYCIE W WALCE O WOLNOŚĆ POLSKI I HONOR NARODU!</p>	Cmentarz grzebalny, od strony ul. Wojska Polskiego

	<p>2) Mogiła 21 żołnierzy Grupy Operacyjnej „Narew”</p> <p>3) Tablica umieszczona w kwaterze cmentarnej IV UBK latem 1999 r.: ELITARNYM JEDNOSTKOM WOJSKA: POLSKIEJ KAWALERII, KORPUSOWI OCHRONY POGRANICZA, STRAŻY GRANICZNEJ – W HOŁDZIE „Więc Tobie Święta przeszłości i Tobie krwi ofiarna Niech Będzie chwała i cześć Po wszystkie czasy” H. Sienkiewicz; Fundator ppor. Jerzy Andrzejczuk ps. „Kmicic”, „Andrzej” w 80 rocznicę odzyskania Niepodległości Cmentarz grzebalny, od strony ul. Dubiażyńskiej Bielsk Podlaski</p> <p>Mauzoleum „Ofiarom Barbarzyństwa 15-XII-1943 r.”. Na nim dwie tablice z nazwiskami i wiekiem ofiar oraz tablica: „NIKT NIE ŻYJE DLA SIEBIE I NIKT DLA SIEBIE NIE UMIERA” Św. Paweł; MIEJSCE PAMIĘCI, NA KTÓRYM SPOCZYWAJĄ MIESZKAŃCY NASZEGO MIASTA ZAMORDOWANI PRZEZ NIEMCÓW PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ W DNIU 15 LIPCA 1943 R. W LESIE PILICKIM; UCHWAŁA RADY MIASTA BIELSK PODLASKI W 66 ROCZNICĘ ZBRODNI NADANO KAŻDEMU Z NICH HONOROWE OBYWATELSTWO BIELSKA PODLASKIEGO; CZEŚĆ ICH PAMIĘCI; BURMISTRZ MIASTA, RADA MIASTA; BIELSK PODLASKI 15 LIPCA 2009</p>	
Bielsk Podlaski	<p>Kwatera poległych policjantów powstała w 1922 r., kiedy to w wyniku napadu w nocy z 28 na 29 kwietnia na miasto Kleszczele komunistycznej grupy dywersyjnej, tzw. „Bandy Czorta” (Jana Grycuka ps. „Czort”), zginęło dwóch funkcjonariuszy posterunku w tym mieście. W miejscu tym pochowani są również policjanci (w tym ówczesny komendant policji państwowej w Bielsku Podlaskim Stanisław Karbowski, lat 33), którzy polegli w noc sylwestrową z 1922 na 1923 r. w wyniku buntu więźniów w bielskim więzieniu.</p> <p>W kwaterze tej do września 1939 r. byli chowani policjanci zabici podczas wykonywania służbowych obowiązków. W ich intencji odprawiano co roku mszę świętą.</p> <p>Pierwotnie kwatera składała się z trzech rzędów mogił, po około 10 mogił w jednym rzędzie. Obecnie pozostało około 12.</p>	Cmentarz grzebalny, od strony ul. Słowackiego
Bielsk Podlaski	<p>Tablica pamiątkowa na frontonie budynku: W DOMU TYM W OKRESIE OKUPACJI HITLEROWSKIEJ W LATACH 1941-1943 MIEŚCIŁO SIĘ WIĘZIENIE GESTAPO, W KTÓRYM KATOWANO I W KTÓRYM ZAMORDOWANO OKOŁO 500 CZŁONKÓW RUCHU</p>	Budynek Zespołu Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej przy ul. Hołowieskiej

	<p>OPORU ORAZ BEZBRONNYCH MIESZKAŃCÓW BIELSKA PODLASKIEGO I OKOLICY – MĘŻCZYŹN, KOBIET I DZIECI; CZEŚĆ PATRIOTOM, KTÓRZY ODDALI SWOJE ŻYCIE ZA WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ OJCZYZNY</p>	18
Bielsk Podlaski	<p>Pomnik Niepodległości Polski wzniesiony dzięki wieloletnim staraniom bielskiego oddziału Towarzystwa Pamięci Józefa Piłsudskiego. Podczas odsłonięcia 19 września 1999 r. wmurowano akt erekcyjny wraz z ziemią z mogiły Józefa Olszyny Wilczyńskiego w Sopoćkinie, z mogiły bohaterów Monte Cassino, z pobojuwiska przy Wartowni nr 1 na Westerplatte oraz z kwatery Powstania Warszawskiego na Powązkach. Kamień węgielny poświęcony został 27 czerwca 1998 r. przez biskupa drohiczyńskiego dr. Antoniego Dydycza w czasie pobytu premiera Rzeczypospolitej Polskiej Jerzego Buzka na obchodach 80-lecia I LO im. Tadeusza Kościuszki w Bielsku Podlaskim. Pomnik został przekazany pod opiekę I LO.</p> <p>Napis na pomniku: „1918-1998; W osiemdziesiątą rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości; Nie rzucim Ziemi skąd nasz ród... Społeczeństwo Ziemi Bielskiej”</p> <p>Tablice: 1) 1940-2000 KATYŃ – TWER – CHARKÓW; GOLGOTA WSCHODU; W 60 ROCZNICĘ ZBRODNI; „TEJ NOCY ZGŁADZONO WOLNOŚĆ W KATYŃSKIM LESIE..., ZDRADZIECKIM STRZAŁEM W CZASZKĘ POKWITOWANO WRZESIEŃ...” F. KONARSKI; 17 WRZESIEŃ 2000, SPOŁECZEŃSTWO POWIATU BIELSK PODLASKI Tablica powstała z inicjatywy Związku Piłsudczyków RP, a jej wykonanie sfinansowano ze zbiorów publicznych.</p> <p>2) PAMIĘCI PUŁKOWNIKA LEOPOLDA LISA-KULI, LEGIONISTY, PEOWIAKA, ŻOŁNIERZA POLSKIEGO, OFICERA NAJWIĘKSZYCH NADZIEI, BOHATERA BEZ SKAZY, POLEGŁEGO POD TORCZYNEM 7.03.1919 R. W WIEKU 23 LAT W OBRONIE NIEPODLEGŁOŚCI; 11 LISTOPADA 2002 R. – ZWIĄZEK PIŁSUDCZYKÓW RP</p> <p>3) UPAMIĘTNIAJĄC BOHATERSKĄ WALKĘ NASZEJ MŁODZIEŻY O NIEPODLEGŁĄ POLSKĘ W MURZE TYM 11 XI 2000 R. ZŁOŻONO ZIEMIĘ Z CMENTARZA ORLĄT LWOWSKICH ZE LWOWA</p> <p>4) DLA UPAMIĘTNIEŃ 60 ROCZNICY NAPAŚCI NIEMIECKIEJ I SOWIECKIEJ NA POLSKĘ, 55 ROCZNICY</p>	Skwer im. Izabeli Branickiej, naprzeciwko Starostwa Powiatowego

	<p>WALK POD MONTE CASSINO I WYBUCHU POWSTANIA WARSZAWSKIEGO, W FUNDAMENCIE TEGO POMNIKA ZŁOŻONO ZIEMIE Z POBOJOWISK I CMENTARZY: WESTERPLATTE, SOPOĆKINO, MONTE CASSINO, KWATER POWSTAŃCÓW WARSZAWSKICH; 19 września 1999 r.</p> <p>Po prawej stronie Pomnika, w dniu 11 listopada 2000 r. posadzono trzy dęby III Tysiąclecia: „Marek”, „Ryszard” i „Jerzy”, nazwane tak od imion ówczesnego starosty bielskiego, przedstawiciela Wojska Polskiego z Białegostoku (posadzony przez płk Adama Maliszewskiego), nadleśniczego Nadleśnictwa Bielsk</p>	
Bielsk Podlaski	<p>Tablica o treści: SŁUŻYLI BOGU I POLSCE. LEGIONISTOM PIERWSZEGO PUŁKU PIECHOTY MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO, W 73 ROCZNICĘ CUDU NAD WISŁĄ I DLA UPAMIĘTNIENIA WYZWOLENIA BIELSKA 20 VIII 1920 R. PRZEZ TRZECI BATALION Z KPT. WŁADYSŁAWEM WĄSIKIEM I POR. STANISŁAWEM PIĘKOSIEM NA CZELE, WDZIĘCZNE ZA OCALENIE OD NAWAŁY BOLSZEWICKIEJ I PRZED ZALEWEM KOMUNIZMU społeczeństwo miasta Bielska Podlaskiego. 15 VIII 1920 – 15 VIII 1993</p>	Przedsionek Bazyliki Mniejszej pw. Najświętszej Marii Panny i św. Mikołaja
Bielsk Podlaski	<p>Tablica na ścianie domu informująca, że: „W domu tym zamieszkał po wyrzuceniu przez Niemców z plebanii Błogosławiony Ks. Kan. Antoni Beszta-Borowski , Proboszcz i Dziekan Bielski, Wikariusz Generalny Diecezji Pińskiej. Aresztowany 15 lipca 1943 r. o godz. 4.00 i tegoż dnia rozstrzelany wraz z 49 mieszkańcami Bielska na polanie Lasu Pilickiego”.</p>	Dom obok Bazyliki Mniejszej, u zbiegu ulic Kościuszki i Sienkiewicza
Bielsk Podlaski	<p>Ludowa figura św. Jana Nepomucena w murowanej kapliczce wzniesionej w 1863 roku ku czci powstańców styczniowych.</p>	U zbiegu ulic Ogrodowej i Widowskiej
Bielsk Podlaski	<p>Tablice: 1) WYCHOWAWCOM I WYCHOWANKOM GIMNAZJUM IM. T. KOŚCIUSZKI, POLEGŁYM I POMORDOWANYM W LATACH WOJNY 1939-1945 Dalej: nazwiska i imiona poległych żołnierzy sił zbrojnych (16) i ruchu oporu AK (23), ofiary obozów (9) i gett (33). W WIECZNEJ PAMIĘCI BĘDĄ ZAWSZE ŻYWI; 1988 KOLEDZY 2) WALCZYLI, CIERPIELI I GINĘLI ZA BOGA, WIARĘ I OJCZYZNĘ; ŻOŁNIERZOM WP I AK POLEGŁYM NA ZIEMI BIELSKIEJ POD DOMANOWEM, OLSZEWEM, LIZĄ STARĄ, BRZEŚCIANKĄ, PAWŁAMI, POMORDOWANYM W KATOWNIACH GESTPO, NKWD I UB ORAZ TYM</p>	Przedsionek kościoła pw. Matki Bożej z Góry Karmel przy ul. Mickiewicza

	<p>KTÓRZY ZGINĘLI W KATYNIU I NA SYBERII; SPOŁECZEŃSTWO ZIEMI BIELSKIEJ 1991 R.</p>	
Bielsk Podlaski	<p>Na ścianie budynku dawnego klasztoru karmelickiego, w którym w latach 1945-1957 mieścił się Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa:</p> <p>1) tablica odsłonięta 11 listopada 2004 r.: OFIAROM HITLERYZMU I STALINIZMU, BOHATEROM WALKI O WOLNĄ POLSKĘ POLEGŁYM W WOJNIE OBRONNEJ WE WRZEŚNIU 1939 ROKU, POMORDOWANYM W NIEMIECKICH OBOZACH KONCENTRACYJNYCH I ŁAGRACH SOWIECKICH. Cześć ich pamięci! SZŻ AK Obwód Bielsk Podlaski, NSZ-NZW Komenda Powiatu „Burza”, WiN Bielsk Podlaski. A.D. 2004</p> <p>2) PIERWSZEMU MARSZAŁKOWI POLSKI JÓZEFOWI PIŁSUDSKIEMU I JEGO ŻOŁNIERZOM w 75-TĄ ROCZNICĘ CUDU NAD WISŁĄ; 15-08-1995, ŻOŁNIERZE ARMII KRAJOWEJ</p> <p>3) 1944-2004 – 60 ROCZNICA AKCJI „BURZA” I POWSTANIA WARSZAWSKIEGO; W HOŁDZIE WIERNYM I OJCZYŹNIE WALCZĄCYM ZA WOLNĄ POLSKĘ ŻOŁNIERZOM ARMII KRAJOWEJ ORAZ SPRZYMIERZONYM UGRUPOWANIOM PATRIOTYCZNYM – W imieniu społeczeństwa powiatu bielskiego Światowy Związek Żołnierzy AK Obwód Bielsk Podlaski „Tygrys”, „Puszcza”, Starosta Bielski – 1 sierpnia 2004 r.</p>	<p>Przy ul. Mickiewicza, obok kościoła pw. Matki Bożej z Góry Karmel</p>
Bielsk Podlaski	<p>10 listopada 2001 r., w 35. rocznicę założenia szkoły, przed jej budynkiem odsłonięto obelisk poświęcony Marszałkowi, na którym została umieszczona tablica z wizerunkiem Józefa Piłsudskiego znajdująca się przed wojną na budynku starego dworca PKP w Bielsku Podlaskim zniszczonego w trakcie działań wojennych. Tablica, przechowywana przez bielskich kolejarzy, została przekazana na początku lat 90. ub. wieku na ręce ówczesnego burmistrza Kazimierza Leszczyńskiego, który z kolei przekazał ją szkole. W obelisk wmurowano ziemię pochodzącą z grobu Matki i Serca Syna na cmentarzu na wileńskiej Rossie.</p> <p>WSKRZESICIEL PAŃSTWA POLSKIEGO, TWÓRCA ARMII POLSKIEJ JÓZEF PIŁSUDSKI URODZONY W ZIEMI WILEŃSKIEJ, ZESŁANY NA SYBIR W 19-TYM R. ŻYCIA. PO POWROCIE WSTĄPIŁ DO P.P.S. W 1905 R. ZORGANIZOWAŁ WALKĘ ZBROJNĄ Z CARATEM. POTEM STWORZYŁ ZWIĄZEK STRZEL. – Z NIM WYRUSZYŁ Z KRAKOWA 6/VIII.1914 R. NA OSWOBODZENIE ZABORU RZECZP., SKIEROWAŁ WSZYSTKIE SIŁY PRZECIW NIEMCOM I AUSTRYJAKOM. – 20/VII.1918 R. WYWIEZIONY DO MAGDEBURGA.</p>	<p>Zespół Szkół nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego przy ul. Szkolnej 12</p>

WRÓCIŁ W LISTOP. 1918 R. I 11-GO T.M. OBJĄŁ WŁADZĘ
NAD WSKRZESZONYM PAŃSTW. – STWORZYŁ RZĄD,
ZWOŁAŁ SEJM USTAW., OREŻEM WYKREŚLIŁ
GRANICE POLSKI. – W 1920 R. ODPARŁ NAJAZD
BOLSZEWICKI, – OD 1926 R. DAŻY CAŁĄ POTĘGĄ SWEJ
WOLI DO NAPRAWY KONSTYTUCJI. JEGO GENIUSZ
POZWOLIŁ NARODOWI POLSKIEMU DOKONAĆ W
KRÓTKIM CZASIE OLBRZYMIEGO DZIEŁA. STAWIANE
JEMU POMNIKI SĄ JEDNOCZEŚNIE POMNIKAMI
MIŁOŚCI OJCZYZNY!

opracował **Bogdan Komarzewski**

Dodana: 17 styczeń 2017 11:46

Zmodyfikowana: 17 styczeń 2017 11:46

Copyright © 2001 - 2020 Samorząd Powiatu Bielskiego. Wszystkie prawa zastrzeżone.